

לקחה מזוב

פרשת וירא התשס"ז

יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"במס' שבת (דף קכ"ז) ובמסכת שבעות, (דף לה:) גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, שנאמר "אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך".

הקשו המפרשים, ואברהם אבינו מהיכן למד (שגדולה הכנסת אורחים יותר וכו').

מסביר רבי נתן אדלר החסיד מפרנקפורט: גופו של אברהם אבינו היה כ"כ מקודש, עד שהיו איבריו רצים מעצמם לעשות רצון הבורא. לפיכך, משהרגיש אברהם כי רגליו נמשכות מאליהן ורצות לקראת האורחים – אפילו כשהשכינה אצלו – הבין מתוך זה שזוהי ההלכה – גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה!

וזה מרמוזו במילים "וירא וירץ לקראתם", "וירא" לשון התבוננות, מתוך שראה שרגליו נושאות אותו, הבין שיפה עשה שהניח את השכינה ועסק בהכנסת אורחים.

(תורת אמת מרגינתא דר' מאיר)

"יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם"

לכאורה יש לשאול, מדוע אמר "מעט" מים, ואילו להלן אמר "ואקחה פת לחם", לא אמר "מעט" לחם.

אולם ידוע מ"ש חז"ל (ב"מ פו): "יוקח נא מעט מים" - ע"י שליח, ונודע מה שמספרים על הגאון רבי ישראל מסלאנט, שבימי ביקורו בקובנה, והתארח אצל תלמידו הגביר ר' יעקב כרפס, היה מצמצם בשפיכת מים על ידיו כשנטל ידיו לסעודה, עד כדי רביעית מים בצמצום. משהרגיש בזה בעה"ב, פנה אליו בשאלה: מדוע אין כ"ת מהדר גם בבית, ליטול ידיו בשפע, וכמו שאמרו (שבת סב'): אמר רב חסדא, אנא משאי מלא חפני מיא, ויהבו לי מלא חפני טיבותא.

השיבו רבי ישראל: ראה ראיתי את המשרתת היהודיה מביאה את המים ממרחק, במעלה ההר, והיא קורסת וכורעת תחת כובד משאה, ואין זה מן הנכון להדר במצוות על חשבון אחרים ויגיעתם וטרחתם.

ואף אנו נאמר לפי"ז, כי ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, הואיל והמים הובאו ע"י שליח, דקדק אברהם לומר "יוקח נא מעט מים", ולא בשפע והידור, משום טירחת השליח.

(הרב עובדיה יוסף שליט"א)

פירשיי

פירשיי – "ורחצו רגליכם" – כסבור שהם ערביים שמשתחווים לאבק רגליהם,

והקפיד שלא להכניס עבודת אלילים לביתו, אבל לוט שלא הקפיד, הקדים לינה לרחיצה, שנאמר "ולינו ורחצו רגליכם", ע"כ.

יש ללמד זכות על לוט שלא חשש לאבק שברגליהם, מפני שראה שבאו מאברהם אבינו, וידע כי לא יעברו משם אורחים, אם לא יסעדו אצלו, וכל הסועד אצלו, יוצא ומכיר בוראו, על כן לא חשש שישתחוו לאבק רגלם.

(תתם סופר)

"ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ"

בואו וראו נפלאות תורה"ק, "ורחצו רגליכם" – עולה בדיוק תרי"ג.

רמז לכך שנתכוון לומר להם להתרחק מהע"ז, כמו שאמרו (ב"מ פו'): שחשדם לעובדי ע"ז, שהרי האמונה שקולה ככל התורה, כדכתיב (תהלים קי"ט) "כל מצותיך אמונה", ולכן "ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ", ר"ת תורה וס"ת מצוות. וז"ש בזה"ק, "העץ" – דא קוב"ה, דאיהו אילנא דחיי לכולא, ובגין כך "והשענו תחת העץ" לא תחת ע"ז.

(באר משה)

"יוקח נא מעט מים"

(יח, ד)

אחר שראה אותם בדמות אנשים, התנהג עמהם כמנהג עם עובדי אורח, ובאשר מדת אברהם, היה מדת החסד, להכניס אורחים ולהאכילם, וללמדם ג"כ לברך את שם ה', (סוטה י'): להיטיב עם כל בני אדם בגשמיות וברוחניות, זה היה כל מגמתו, לא יכול להתאפק מלבקש את האורחים האלה שהיה דעתם לעבור לדרכם, שינוחו אצלו קצת.

ובזה נבדל ממי שיתן צדקה לעניים מצד מדת הרחמים, שזה לא יתן רק לעני הרעב ללחם, ורק לעני השואל ומבקש, לא למי שאינו צריך ואינו מבקש, וכל שכן הבלתי רוצה להתעכב, וכל שכן שלא ישתחוה ויחנן לו שיבא אל ביתו, שזה מורה רב טובו וחסדו, שהיה זה בעיניו, כאילו העובר אורח, מהנהו ומיטיב עמו במה שיאכל מפיתו, ופייס דעתם שאינו רוצה לעכבם הרבה, רק שירחצו רגליהם וינוחו מעט תחת העץ, שזה יעשו גם בדרך, כשימצאו מעין מים וחורש מוצל.

(מלבי"ם)

מנהגו של המגיד

מנהגו של המגיד מדובנא, כשהיה סוכר בית דירה עבורו, התנה עם המשכיר, שהרשות בידו להכניס אורחים לתוך ביתו.

ערב אחד ראה המגיד איש סגי נהור (רבי אהרן, גאב"ד קומרוב) ונער קטן (בנו הנער שלמה) מוליכו, ניכר היה בעיור ובמלוהו, שזה עתה הגיעו העירה, ואובדי עצות הם מבלי דעת לאן לפנות, המגיד הכניס את האיש ובנו לתוך ביתו, וישבו איתו עד שסידר אותם בבית דירה. לימים מת העיור, והנער נשאר בודד וגלמוד. המגיד הכניס שוב את הנער לביתו, חנכו וגדלו כבן. אצל הנער נתגלו כשרונות עצומים, למד בשקידה, עשה חיל, ועלה מעלה מעלה בשלבי התורה והיראה, וברבות השנים נודע והוכר בישראל, כרבן של כל בני הגולה, הלא הוא רבי שלמה קלוגר, גאב"ד ומגיד מישרים דבראדי (הח"ח ופעליו).

(עולם חסד יבנה)

מעשה ביהודי

מעשה ביהודי ששאל את החזו"א, אם יש אצלו מקום ללון, אמר לו: הן, כאשר הגיע זמן השינה, ראה את החזו"א נושא מזרון וכלי מטה עבורו, אמר לו האורח בהתרגשות: אילו ידעתי כך, לא הייתי מבקש. הגיב החזו"א: אין דבר, כעת אתה הלולב שלי....

(עולם חסד יבנה)

סיפר חכם אחד

סיפר חכם אחד: בזמן היותי בשליחות בחו"ל, התארחתי בשבת בבית יהודי נכבד ומוקיר רבנו (אך לדאבונו חסר הדעת ומוסר). בבואנו לביל שבת מביהכ"נ, פתח בעה"ב ואמר בדביקות את כל המזמורים והתיקונים, אנכי בהיותי רעב עייף ויגע מהדרך, התאפקתי וצפיתי בחוסר סבלנות, לרגע בו יסיים מארחי את המזמורים ויתחיל לקדש. כשסיים וסגר את סידורו העבה, הרגשתי הקלה על ליבי... אך מה נדהמתי לראות את "חסידי שוטה" זה, ניגש לארון הספרים ומוציא חומש, ומודיע לי, כי מנהגו מאז ומתמיד, ללמוד "שנים מקרא ואחד תרגום" מפרשת השבוע, ובטרם התאוששתי מתדהמתי, החל לקרוא הפרשה... עליו ועל כיוצא בו כבר אמר הכתוב (תהלים מט, כ"א): "אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות דמנו..." (הזהירו בכבוד חבירכם)

סח רבי יהודה

סח רבי יהודה לייב חסמן (בעל "אור יהל") שסעד פעם לביל שבת על שולחנו של ה"חפץ חיים" בראדין, בבואם מביהכ"נ לאחר התפילה, תמה לראות איך שהח"ח לא אומר "שלום עליכם מלאכי השרת" כנהוג, אלא מיד התיישב ליד השולחן, קידש על היין, נטלו ידיים ואכלו את

הדגים, רק לאחר גמר המנה הראשונה, החל החי"ח לפזם "שלום עליכם". ר' לייב לא יכל להתאפק, ושאל את מארחו, מה ראה לשנות מהמנה המקובל לומר "שלום עליכם" מיד כשבאים מביה"כ. השיבו החי"ח: הרי כבודו בודאי היה רעב מן הדרך, רציתי שיטעד לבו קודם לכן, אבל המלאכים אינם רעבים, הם יכולים לחכות קצת.... (הזהרו בכבוד חבירכם)

ספרא

דרש ר' שמלאי: תורה, תחילתה גמ"ח וסופה גמ"ח, תחילתה גמ"ח דכתיב (לקמן ג' כא) "ועש' ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור", וסופה גמ"ח, דכתיב (דברים לד, ו') "ויקבור אותו בגי" - סוטה יד' א'
מפרש רבי משה יחיאל עפשטיין מאוזרוב: יסודה של מדת החסד חייבת לנבוע מהתורה, לכן תורה תחילתה גמ"ח וסופה גמ"ח. ללמדך שעשיית חסד תנבע אך ורק משום שכך נאמר בתורה, ולא משום הרגשת רחמנות וכדו'.
רמז נפלא לכך: "גמילות חסדים" - 611, עולה במספר "תורה" = 611. כי חיוב עשיית החסד הוא אך ורק משום שכך ציוותה תורתנו הקדושה!!! (באר משה, דברים, מאמר "אהבת חסד")
(עולם חסד יבנה)

"ואקח פת לחם וסעדו לבכם" (יה, ה) בתורה נביאים ובכתובים מצינו פתא סעדא דלבא (שפת סועדת לב), בתורה "וסעדו לבכם", נביאים (שופטים יט' ה) "סעד לבך פת לחם", בכתובים (תהלים ק"ד ט"ו) "ולחם לבב אנוש יסעד" - ב"ר מ"ח י"א - רש"י.

צ"ב: מפני מה הביא רש"י רשימה זו, הרי דרכו לפרש המקראות.
מפרש רבי שמואל דוד ואלקין (גאב"ד לוקאטש) כונה גדולה טמונה כאן, כיון שהרבה אברהם לערוך לפני האורחים מטעמים ומענדים שעולים על שולחנם של מלכים, יאמר האומר הרי "מעשה אבות סימן לבנים", וכן יש לנהוג, מי שבאפשרותו הדבר, אך אני שאפשרויותי מוגבלות, פטור אני מלהזמין אורחים שיסעדו על שולחני. לכן מגלה התורה, שאברהם פתח ואמר "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם", עיקר הסעודה הנצרכת לסעד הלב, הוא פת לחם בלבד, ומה שאני מרבה לערוך כל מיני מעדנים לפני האורחים, אינו אלא לרווחה דמילתא, לחביבותה של מצות הכנסת אורחים.

זהו שמאריך רש"י לבסס העקרון הזה, כי פת לחם הוא הסעד את הלב. ומעתה מי שיזכה ה' באורחים, יפרוש לפניהם פת לחם, ואין לו להתחמק מכך, לפטור עצמו מהמצוה, ולהשאיר את האורחים רעבים (רמת שמואל).

ספרא

וכתב ה"פלא יועץ" (ערך אורחים): ואל ישיאנו יצרו לומר, שכדי להזמין אורח, צריך הכנה רבה כטענת הנשים שענינהן צרות באורחים: "אי אפשר לכבד אורחים ולהיות צחוק בעיניהם", ומתוך כך נמנעים ולא מזמינים אורחים, אכן, זוהי עצת היצר למנוע אורחים מביתו וכו'.

ספרא

וכך פירש ה"חפץ חיים", את המשנה באבות (א, ה') "יהי ביתך פתוח לרווחה ויהיו עניים בני ביתך" - אין צורך לפתוח

ביתך לרווחה, דוקא בשעה שיש לך מאכלים מיוחדים, אלא תנהג עמם, כפי שאתה נוהג עם בני ביתך. כמו שבבבילון ובבביל בניך, תמיד תסתדר עם האוכל שתמצא במטבח, ככה תנהג אף ביחס לעני ואורח - כאילו הם בני ביתך, ואין מן הצורך בהכנות מיוחדות! (מכתבי החי"ח, דוגמא מדרכי אבא). (עולם חסד יבנה)

"ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה" (יה, ג)

ויש להתבונן, מדוע אמר הקב"ה זאת לאברהם, ולא אמר לשרה גופה, והלא גם היא היתה נביאה, ואברהם היה טפל לה בנביאות כדפי' רש"י ז"ל להלן עה"פ (כא, יב) "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה", וא"כ היה לו להקב"ה לומר זאת לשרה עצמה.

ושמעתי בשם הגאון הגדול הצדיק מו"ה ישראל סלנטר זללה"ה, שאמר כן, דהנה אם יכנס איש לבית המבשלות, וראה שהמשרתת אינה נוהרת ומדקדקת כ"כ בכשרות, ידע דבהע"ב אשם בדבר זה, דמסתמא הוא אינו מדקדק בכשרות כנכון, ורעייתו רואה שהוא מיקל בזה, מיקלת עוד יותר והמשרתת רואה זאת משניהם מיקלת עוד יותר ויותר. דאם היה הבעה"ב מדקדק בכשרות בזהירות יתירה כדת, לא היתה מעיזה רעייתו להקל בזה, ואז תלה האשמה באברהם, ואמר לו "למה זה צחקה שרה" דמסתמא קרה פעם אחת שלא נוהרת נביאה כנכון, והיא ראתה זאת, ולמדה מזה להקל בנבואה, לכן צחקה עתה.

ויצא לנו מזה מוסר יקר מאד נעלה, שכל איש ידקדק בביתו בכל דבר ודבר בדקדוק עצום מאד, לכל ילמדו ממנו אנשי ביתו להקל באיזה דבר חלילה, דאז האשמה תלויה בו. וזאת הורה לנו השם יתעלה, במה שאמר לאברהם, ולא אמר זאת לשרה גופה. (קהלת יצחק)

"ויאמר, אד-ני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך" (יה, ג)

חז"ל פירשו שהפניה היא אל הקב"ה, שביקשו להתמתין עד שיכניס את האורחים. ולמדו מכאן שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה. יש שואלים מהיכן ידע אברהם אבינו ע"ה דין זה?

מבאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל כי ענין קבלת פני השכינה הוא ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" ופעמים שאדם זוכה לזה גם בעולם הזה, אמנם תכלית העוה"ז היא קיום המצוות כמ"ש "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם" א"כ פשוט היה לאברהם אע"ה כי מצות הכנסת אורחים חשובה מקבלת פני השכינה כמו שאומרת המשנה "יפה שעה אחת של תורה ומעשי"ט בעולם הזה מכל חיי העולם הבא".

ספרא

יש מיישבים קושיא זאת על דרך הדרוש כי מזה שהוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים מזה גופא למד שהיא גדולה יותר מקבלת פני השכינה שאם לא כן היה די בעצם זה שה' נראה אליו, כדי לפוטרו מהכנסת אורחים, ומדוע הוסיף להוציא חמה, שמע מינא דהכנסת אורחים גדולה מקבלת פני שכינה. (מעשי"ת)

"וה' המטיר על סדום ועמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים" (יט, כד)

מהי ההדגשה של סוף הפסוק "מאת ה' מן השמים" באה ללמד?

מבאר הספורנו כי הפסוק מבאר שהיה כאן נס ולא מהלך בדרכי הטבע, שהיתה אפשרות להקב"ה להביא עליהם גפרית ואש ע"י הרוח שנושאת חמרים דליקים מקצה הארץ אבל כאן לא היה כן, אלא הגפרית והאש היו נסיים, מאת ה' השמים. (ספורנו)

"ויהי בעת ההיא ויאמר אבימלך... ועתה השבעת לי" (כא, כב-כג)

האם יש קשר בין כריתת הברית של אבימלך לבין הפרשה הקודמת של שילוח הגר עם בנה בגלל היותו מצחק.

מפרש ר' מאיר שמחה כי אברהם אבינו ע"ה היה ידוע כאיש חסד ומלא רחמים, וא"כ אין לחשוש מפניו שמא יעשה רע, אבל מכיון ששלח את הגר ובנה, נתברר שהוא מסוגל למעשה אכזרי ביותר אם אכן נצטווה על כך, א"כ ודאי שיש לכרות עמו ברית בעת ההיא. (משך חכמה)

"וירא אליו ה' באלוני ממרא" (יה, א)

יש להבין מדוע העדיפה התורה להאיר את מידת הכנסת אורחים, שמושרשת היתה באברהם אבינו ע"ה. דוקא במעשה התגלות המלאכים והרי מן המפורסמות הוא שאהלו היה פתוח לכל עובר ושב ואת כולם קיבל תמיד בכבוד גדול! והבאור, שהתורה מלמדת אותנו בזה עיקר גדול בקיום מצוות. לעיתים קרובות קורה שכאשר צריכים להושיע אדם ממצוקה לכל אדם יש תירוץ משלו והסבר משכנע מדוע אין שעתו פנויה והוא "מכבד" את האחרים במצוה, במעשה החסד המתואר בפרשה טופחת התורה על פנינו. לאברהם היו סיבות טובות להפטר ממצות הכנסת אורחים: זקן בן תשעים ותשע וביום השלישי למילתו. ואעפ"כ לא נרתע מלעסוק במצוה בעצמו בזריזות גדולה ולא "כיבד" את בני ביתו בטיפול באורחים. ומכאן נשאב דוגמא למאמצים ולמסירות הנפש הנדרשים מן היהודי בקיום המצוות. (קהל יצחק)

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וגו'" (יה, יט)

פעם ביום הזכרון של אביו, התכונן רבי ישראל סלנטר לרדת לפני התיבה להתפלל כש"ץ, והנה נודע לו שבביה"כ נמצא יהודי אחד, שיש לו יום הזכרון לבתו, גם הוא רצה להתפלל לפני העמוד ולומר קדיש, למרות שעפ"י ההלכה, האבל על האב, קודם לאבל על הבת.

רבי ישראל הרגיש, שאותו יהודי מצטער מאד, לא היסס ויותר על זכותו לאותו יהודי.

כשהקהל תמה על מעשהו, הסביר להם רבי ישראל, שגדולה זכות זו - שנתגלגלה ע"י אביו - לגמול חסד עם אדם מישראל, יותר מזכות הקדיש שהיה אומר לעילוי נשמת אביו....

הליכות והלכות

מהלכות ביקור חולים

מצוה לבקר אדם חולה, שכן מצוינו באברהם אבינו שהקב"ה ביקרו (פ' וירא) - קרובים וידידים הרגילים לבקרו תמיד, נכנסים מיד שנחלה. אולם אחרים נכנסים רק לאחר שלושה ימים, בכדי שלא יחתם עליו שם "חולה". אך אם ח"ו החולי קשה אז כולם נכנסים מיד.

עיקר מצוות ביקור חולים היא כדי לעזור לחולה, לסעדו או לסייע במציאת רופא טוב או לנקות לחולה את כליו וכדומה. וכן לבקש עליו רחמים מהקב"ה שירפאהו, ואם ביקר את החולה ולא התפלל עליו הרי שלא קיים את המצוה. ולכן אמרו חז"ל: אין מבקרים חולה לא בשלוש השעות הראשונות של היום כיון שאז כל חולה מרגיש יותר טוב וחוששים שמא לא יבקש רחמים כמו שצריך, וכן לא יבקר את החולה בשלוש השעות האחרונות של היום. כיון שאז מכביד החולי ועלול להתייאש. אלא יבקרו באמצע היום. אולם אם אין זמן אחר, ודאי עדיף לבקר החולה בכל עת מאשר לא לבקרו כלל.

אם מבקש רחמים ומתפלל על החולה לפניו, יכול לבקש בכל לשון ושפה שיחפוץ, כיון ששכינה שורה כנגדו. אולם אם אין מבקש על החולה בפניו, יבקש אך ורק בלשון הקודש, כמו כן יכליל את החולה עם שאר חולי עם ישראל וכך תישמע תפילתו יותר ובוזה הנוסח: "בתוך שאר חולי ישראל". ואם בשבת, אזי יוסיף "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", ורחמיו מרובים ושבתו בשלום.

כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא וביחוד אם החולה הינו תלמיד חכם.

המטפל בחולה ומשתדל להחזירו בתשובה, נברא בזכותו מלאך מליץ טוב וגורם לו שינצל ממידת הדין הקשה וגואלו משחת וגורם לו חיים, שנאמר "אשרי משכיל אל דל" (תהלים מא). ואם יש לחולה אפשרות, יזכיר לו לתת צדקה לכפרה, שצדקה תציל ממות ומכל מיני מחלות.

חז"ל הפליגו בגודל המצוה של ביקור חולים ובין השאר אמרו: כל המבקר את החולה ניצל מדינה של גיהנום, וגם יש לו שכר בעולם הזה שישמרהו מיצר הרע ומן היסורים.

ולסיום מעשה ברי' עקיבא שחלה אחד מתלמידיו, ולא נכנסו תלמידי חכמים לבקרו, בא ר' עקיבא לבקרו. וניקה את הבית וכיבדו. אמר לו: רבי, החייתנו! יצא ר' עקיבא ודרש: כל שאינו מבקר את החולה כאילו שופך דמים - שיכול לעזור לו בכסף, בתרופות ובעצות טובות. (מקורות: אהבת חסד לח"ח ושוי"ע)

שבת שלום למוד מהנה!!!

"ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם... קח נא את בניך"

(כב, א-ב)

עיוין ברש"י מאי "אחר הדברים" - מה הקשר בין הנסיון הזה עם הנאמר מקודם ועוד אפשר לבאר: דהנה אברהם נשבע שלא יעשה רע לזרעו ולזרע זרעו של אבימלך. וא"כ לולא השבועה הזאת היו ליצני הדור מאמתים דבריהם שמאבימלך נתעברה שרה שכן אם מסכים הוא לעקוד את יצחק סימן שאין הוא בנו שכן איה האב שיסכים לשחוט את בנו, אבל לאחר שנשבע אברהם לאבימלך שלא יגע בזרעו לרעה אזי אדרבה יש הוכחה הפוכה שאם מאבימלך נתעברה ח"ו איך היה אברהם שוחט ומיפר את שבועתו אלא בודאי יצחק הוא בנו האמיתי. וזהו "ויהי אחר הדברים" - של הברית והשבועה שאז כולם הודו שיצחק הוא בנו ובאותו זמן א"ל הקב"ה קח נא. (אדרת אליהו להרב בן איש חי)

"והוא ישב פתח האוהל כחם היום"

(יח, א)

ה'וציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים הביא מלאכים עליו בדמות אנשים" (רש"י). ולכאורה מה היה לו לאברהם להצטער כל כך שאין אורחים באים הרי כל תכלית הכנסת אורחים היא להטיב עם האורח, ובהעדר אורח שנצרך לטובה אין על מה להצטער? ומכאן שמצוות הכנסת אורחים, והוא הדין כל צדקה וחסד, אינה רק לטובת המקבל אלא גם לטובת הנותן והמטיב שמתקן בכך את נפשו, מזכך את אופיו ותכונותיו שלו עצמו, מרגיל עצמו להרגיש צער הזולת ולאחוב את יצירי כפיו של הקב"ה, ועל כל זה הצטער אברהם שנחסרה לו ההזדמנות להרגיל נפשו להטבת הזולת. (המגיד מטריסק)

"וישא עיניו וירא והנה... וירא וירא"

(יח, ב)

כפל "וירא" פעמיים, על פי מה שכתב הרמב"ם ב"מורה נבוכים" שהיה מעשה זה במראה הנבואה אבל בודאי היה גם במציאות וזהו "וירא פעמיים במציאות ובמראה הנבואה. (רבי זאב סולוביציק)

באה התורה ללמדנו, שאף נשיאת עינים צריכה להיות מתוך מחשבה וכוונה.

(רבי נתן צבי פינקל)

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וגו'"

(יח, ט)

ויש לפרש, דהנה רבים מעמי הארץ טועים וחושבים דבשביל מצות צדקה וגמילות חסד, מותר לעשות ריקודים ומחולות ותענוגות בני אדם עם תערובות אנשים ונשים. אמנם אין זה דרך ה', וצדקה כזאת תועבה היא בעיני ה', ואנו מצווין ללכת בכל דרכיו, להיות רחום וגומל חסדים באופן שלא יהיה התנגדות לדת הישראל, וז"ש "ושמו דרך ה' לעשות צדקה", ר"ל שישמרו דרך ה' בעשיית הצדקה (ילקוט הגרשוני. גן רוח)

פעם נשאל החזו"א ע"י אחד מבאי ביתו, הלמאי מקדיש הוא כ"כ הרבה מזמנו היקר, כדי להשיב לכל פונה. השיבו החזו"א: אלמלי היה לי ממון, הרי הייתי עושה בו חסדים עם הבריות, עכשיו שאין לי, מקיים אני מצוות גמ"ח בדרך זו...

ישנם אנשים יקרים המרבים לעשות חסדים עם כל העולם, אך שוכחים (או מתעלמים...) מלעשות חסד עם נשותיהם.

והנה, בגי"מ (מגילה כ"ג, וברש"י) מבואר, דלכך ביו"ט עולים לתורה חמשה קוראים, משום שמאחרים לבוא לביהכ"נ, כי צריך לטרוח בבקר להכין סעודת יו"ט.

ושואל רבי יעקב עמדין: הרי אין זה מלאכת הגברים - כי רק הנשים מבשלות - א"כ למה יאחרו הגברים לבוא לביהכ"נ.

ותירץ: כי בעוד שהנשים עסוקות בצרכי הסעודה, צריכין בעליהן לשמור על הבית והילדים. ועוד, גם בעצם מלאכות המטבח, הבעלים נותנים סיוע לנשים.

דברים כדורבנות, כותב אחד מחכמי דורנו: אדם העוסק בגמ"ח עם המון אנשים, מלוח ונותן, מבקר חולים, ומנחם אבלים, מעודד שבורים ומשמח חתנים - בודאי ישחק ליום אחרון בבוא עת פקודתו, כי זכויותיו רבות הנה, אבל ידע נאמנה, כי בשמים בודקים גם אך התנהג עם אשתו, האם גם עמה גמל חסד, או שהתעלם ממנה ולא נשא בעול עמה, ולא די לו בהזנחת אשתו, אלא שהקפיד והקניט אותה. "בעל חסד" זה מכרע את דינו, ולא יזכרו לו מאומה מכל חסדיו שפעל גדולות ונצורות עם הבריות! (חובות הדרכה לחתנים להגרש"ו).

"והנה שלשה אנשים"

(יח, ב)

"ורפאל שרפא את אברהם הלך משם להציל את לוט" (רש"י). ויש לבאר מדוע דוקא רפאל שריפא את אברהם הלך להציל את לוט? יש לומר: דעל הפסוק "הנה באה"ל" (יח, ט) מפרש רש"י: צנועה היא. והנה במסכת יבמות (דע"ו) איתא. "מואבי ולא מואבית דהיין שהאיסור דלא יבוא עמוני מואבי בקהל ה' נאמר רק על הגברים ולא על הנשים והטעם משום שדרכו של איש לקדם בלחם ומים ואין דרכה של אשה בזה ד"כבודה של בת מלך פנימה". וא"כ רפאל שבא לרפא את אברהם ושמע ש"הנה באה"ל ו"שצנועה היא" ונתחדש כאן הדין של "מואבי ולא מואבית" הלך משם מיד להציל את לוט שיצאה ממנו רות המואבית ובגלל שמואבי ולא מואבית הותרה לבעוץ ויצא ממנה דוד. (חיידושי הרי"ם)

"כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי וכו' ויאמר אברהם אנכי אשבע"

(כ"א כ"ג-כ"ד)

לכאורה, אברהם היה צריך לומר "כן אעשה" ומה פשר אמירתו "אנכי אשבע"? ואפשר לומר דאיתא בשו"ע שאסור לאדם לעשות שותפות עם העכו"ם שמא יתחייב לו העכו"ם שבועה, וישבע בע"ז שלו, והתורה אמרה "לא ישמע על פיך". אבל אם התנו ביניהם שכל דין ודברים שיהיו בעסק היהודי הוא זה שישבע מותר. ולכן כשכרתו אברהם ואבימלך ביניהם ברית התנה אברהם איתו מלכתחילה "אנכי אשבע" - שאם יהיה צורך בשבועה יוטל הדבר על אברהם. (בנין אריאל)

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	 1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	 שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהרייה 02-586-7469 לאברכים תלמידים הכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביה"כ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

הכנסת אורחים – ביטוח מפני שריפות

"וירא וירץ לקראתם" (יה, ב)

בשנים האחרונות מתמסדת יותר ויותר תופעת ה'ביטוח', והביקורים בלשכותיהם של סוכני הביטוח למיניהם, הופכים לשיגרה. אבטחת הנכסים מפני שריפות, גניבות ושאר מרעין בישינן, הפכה לכהן "חייב לכתחילה", וכביכול בלי זה אי אפשר להתקיים אפילו רגע אחד. סוכני הביטוח לא מסתפקים בהקמת משרדים מפוארים בכל פינה אלא מבקרים בבתיים שעדיין לא הצטרפו להסדרים השונים ומסבירים להם עד כמה הדבר הכרחי.

במיוחד משכנעים הסוכנים הממולחים את לקוחותיהם לאבטח את דירתם מפני שריפות, השכיחות, לדבריהם, ביותר. לא שרוצים אנו לקפח את פרנסתם, חלילה. כוונתנו להציע פתרון אחר בביטוח נגד שריפות. הפתרון הזה שמור לרבי חיים פלאגי זצ"ל הכותב בספרו "תוכחת חיים" (פרשת וירא, עמ' ע"ח):

"ועיני ראו ולא זר, מעשה ה' כי נורא הוא, בת"ח אחד וכשר וירא ה' וחזרן במצוות ובמידות טובות (מושג שכדאי לזכור אותו: "חזרן במצוות") ונדב נדבות, הגם שאינו עשיר, אדרבה היה נצרך מאחרים, ולמרות זאת היתה דרכו להיטיב לכל ולהכניס אורחים בתוך ביתו.

"פעם אחת בא אליו אורח, בוכה בקול מר שלא היה מקום ללון, ואע"ג שלא היה תלמיד חכם גדול (האורח), נכמרו רחמיו וקיבלו בתוך ביתו בסבר פנים יפות ובשמחה טוב לבב.

"והרגוני על דבר אשתי" (כ, יא)

למה סבר אברהם כי יעדיפו לעבור על איסור רציחה ויהרגוהו ולא יעברו על איסור עריות. ברם במעשי שכס נאמר "וכן לא ייעשה" שהאומות גדרו עצמן מן העריות על ידי המבול (רש"י) וזהו שאמר אברהם כי אין יראת אלקים במקום הזה ואין נהררים מלעבור על ז' מצוות בני נח רק שיש להם גדר שלא יעברו על עריות ולכן יהרגוהו על דבר אשתו.

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחיו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וגו'" (יה, ט)

נראה בע"ה לרמוז בזה, שאברהם אבינו ע"ה, לא הסתפק בזה שדרש מאחרים לעשות, אלא קודם כל דרש מעצמו, והקפיד על כל מה שאמר לאחרים, ולא דרש דבר מהזולת, עד שהוא בעצמו קיימו תחילה. והחינוך האמיתי כלפי הבנים הוא הדוגמא האישית, שעל האב להיות דוגמא חיה לבניו, ולא כמו אלו שדורשים מבניהם דברים, אשר הם בעצמם אינם זהירים בהם במעשיהם, אלא מהווים הם דוגמא שלילית לחינוך בניהם, שטבע הבנים לחקות את הוריהם, הן לרע והן לטוב.

ולכן אברהם אבינו ע"ה הקפיד ראשית כל, ליישם בעצמו את כל אשר דרש מבניו. וזהו הרמז "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו "אחריו", דהיינו, שקודם כל עשה הוא, ורק אח"כ, עשו בניו אחריו, ודו"ק.

ורמז זה בדברי הפסוק, יצא לי בעת שומעי את דרשתו של הגאון רבי יהודה צדקה שליט"א, כשדיבר על חינוך הבנים, ובסוף הדרשה כששאלתיו אם כוונתו לרמוז את זה בדברי הפסוק, ענה לי ברוב ענוותנותו, שלא התכוון לכך, אך הפירוש נכון הוא.

(אפיקי מים)

בי חיים פלאגי ממשיך לספר שאחרי זמן מה ראו הכל את שכרו מן השמים, שכשהיתה שריפה סמוך לביתו ממש ולא היה מצד הטבע כל אפשרות שינצל הבית, עד כדי כך שבעל הבית עצמו כבר התייאש לגמרי מכל נכסיו אבל מן השמים ריחמו עליו והאש לא נגעה בבית, ויהי הדבר לפלא עצום, וכולם ראו בחוש שהיה זה בזכות מצוות הכנסת אורחים.

וכשהקב"ה משלם שכר ליהודי, הוא נותן ביד רחבה. נס נוסף התרחש לאותו תלמיד חכם "שבאותם ימים היה בעיר דבר ומגיפה, והיו אלה ימים בין פורים לפסח, וכל אנשי העיר נאלצו לברוח מבתיהם אל ההרים והגבעות למען לא ישחיתם הדבר, והוא וכל אנשי ביתו נשארו בביתם בטח, ולא נפל מהם איש".

להלן ציין הרב שמצוות הכנסת האורחים הגדולה ביותר בדורנו היא לקבל אורחים בעלי תשובה לשבתות שיבואו לבתי החרדים וישאבו את אור השבת אל קירבם.

(סובך יביעו)

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כ השון	יח השון	יח השון	יז השון	יז השון	יז השון	יז השון
רבי מרדכי שרעבי	רבי ישועה עטייה	רבי רפאל ברוך מולידאנו מח"ם קצור שלחן ערוך רבי נחום פריצוביץ ראש ישיבת מיר	רבי בנימין זאב חשון מוקני החסידים בירושלים	רבי חיים פינמו השני	רבי אברהם ישעיהו קרליץ הזקן אי"ש רבי לייב בעל יסורים	רבי צבי הירש חיות

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן